

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ФІЗІОЛОГІЇ РОСЛИН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Москалюк Н. В.,
доцент кафедра ботаніки та зоології
Піда С. В.,
завідувач кафедра ботаніки та зоології*

Протягом останніх років, інтенсивно відбувається процес переходу від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій. Даний процес пришвидшився з введенням карантинних обмежень, що зумовлено необхідністю навчати і навчатися на відстані, пересилати інформацію з одного кінця світу в інший, вільно вести дискусії з іншими користувачами мережі в online режимі і розміщувати інформацію на сайтах, роблячи її доступною для всіх бажаючих. Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Саме тому у вищих навчальних закладах прогресивно розробляється концепція використання дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій. На сьогоднішній день, опираючись на Державний стандарт вищої освіти, Національну доктрину розвитку освіти, Закон «Про вищу освіту», Положення про дистанційне навчання [2], «Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні» [1], заклади вищої освіти працюють на дистанційній, а також на змішаній формах навчання.

У процесі підготовки майбутніх учителів у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка використовують платформу дистанційного навчання Moodle. Система вирізняється простотою та зручністю у використанні і своїми можливостями, а саме:

- ✓ безкоштовна платформа, яку можна вільно завантажувати, встановлювати і змінювати;
- ✓ дозволяє створювати курси і керувати ними;
- ✓ дає можливість створювати тести різного рівня складності;
- ✓ включає різні навчальні елементи (наприклад, журнал, презентації, відеоролики);
- ✓ сприяє реалізації диференційованого навчання;
- ✓ створює можливість для спілкування користувачів;
- ✓ дозволяє публікації навчального контенту різного формату: аудіо, відео, текст та інші.

Обов'язковою складовою підготовки студентів майбутніх вчителів біологічних дисциплін є практичне навчання, метою якого є узагальнення набутих теоретичних і практичних знань, одержання професійних навичок і

умінь, що формують фахівця та сприяють поліпшенню якості їх підготовки. Однією з складових практичного навчання є навчальна практика, завданням якої є ознайомлення студентів зі специфікою напряму та спеціальності підготовки, формування професійних компетенцій. Реалії сьогодення ставлять перед викладачами нові задачі щодо підготовки фахівців, зокрема і проведення навчальних практик у дистанційному режимі.

Навчальна практика з фізіології рослин є завершальним етапом у вивченні теоретичного курсу упродовж навчального року. Метою практики є поглиблення, розширення і закріплення знань, одержаних студентами з різних розділів фізіології рослин (фізіології рослинної клітини, водного режиму рослин, фотосинтезу, мінерального живлення рослин, росту і розвитку рослин та стійкості рослин), а також ознайомлення їх з методами дослідження процесів життєдіяльності рослин у лабораторних, вегетаційних і польових умовах. Для проведення практики викладачами кафедри ботаніки та зоології використовуються дистанційні електронні курси «Фізіологія рослин» для денної та заочної форм навчання, які розміщені на платформі Moodle ТНПУ.

На початку практики студентам надаються рекомендації для самостійного оволодіння практичними навичками відповідно до програм дистанційного практичного навчання. Курс містить увесь необхідний навчальний матеріал, відео, презентації та завдання по розділах, у яких висвітлюються основні фізіологічні процеси, що відбуваються в рослинах. Для контролю знань ефективним є використання тестування, із залученням електронного навчального курсу, що дозволяє викладачеві оцінити рівень засвоєного матеріалу кожним з студентів, а студент відразу бачить кількість балів, які він отримав. Окрім того, кожен студент отримує індивідуальне завдання для самостійного проведення дослідження і вивчення деяких важливих фізіологічних процесів рослин. За результатами виконання якого представляє звіт зі світлинами на підсумковій атестації. З допомогою програми Zoom керівники проводять консультації та обговорення з питань організації та проведення практики. Впродовж всього періоду практики здійснюється комунікація телефонним зв'язком (viber) та за допомогою різноманітних месенджерів, відбуваються zoom-конференції та використовуються такі ресурси як форум і чат.

Звичайно, дистанційне навчання під час проведення практики з фізіології рослин має ряд позитивних моментів порівняно з традиційними формами навчання, а саме:

- ✓ доступність навчання і усіх навчальних матеріалів;
- ✓ мобільність;
- ✓ можливість навчатись за індивідуальним графіком;

- ✓ можливість навчатися в будь-якому місці;
- ✓ навчання в спокійній обстановці;
- ✓ можливість навчатись без відриву від професійної діяльності;
- ✓ застосування інформаційно-комунікаційних засобів навчання для створення якісного освітнього середовища;
- ✓ розвитку і розширення навичок комп'ютерної грамотності;
- ✓ зручність для викладача.

Використання дистанційних технологій у процесі навчання надає можливість студентам самостійно здійснювати контроль та аналіз своєї навчальної діяльності, а викладачам – керувати навчальною роботою студентів, контролювати й аналізувати їх діяльність, що стимулює студента добросовісно освоювати зміст вищої освіти. Студенти можуть вчитися, не виходячи з дому, чи перебуваючи у будь-якому іншому місці, щоб приступити до навчання, необхідно мати телефон, планшет, або комп'ютер з доступом до мережі Інтернету.

Разом з тим, на нашу думку, дистанційне навчання має ряд недоліків:

- ✓ недостатнє вироблення практичних вмінь та навичок;
- ✓ невисокий рівень комунікабельності;
- ✓ проблеми із мережевим покриттям;
- ✓ проблеми із забезпечення технічними засобами зв'язку;
- ✓ складність контролю самостійності виконання завдань;
- ✓ втрата мотивації до навчання та контролю;
- ✓ ідентифікація студента.

На даному етапі важливим є те що навчальний матеріал студент-дистанційник опрацьовує та освоює самостійно, що потребує певної сили волі, відповідальності та самоконтролю, адже ніхто його підганяти чи заохочувати до навчання не буде, тому підтримувати потрібний темп навчання без контролю з боку вдається не всім.

Правильна організація дистанційного навчання – річ необхідна не лише в період карантинних обмежень. Однак, в епоху технологій, які практично доступні для кожної людини і вміщуються у смартфоні, організувати освітній процес завдання не таке вже й просте. Організація навчання майбутніх учителів-предметників засобами дистанційних технологій, на нашу думку, є корисним досвідом для успішної подальшої професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> (дата звернення: 16.09.2021).
2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (дата звернення: 16.09.2021).